

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนและหลัง (one group pretest-post test design) เพื่อศึกษาผลของการณรงค์ด้านการควบคุมการติดเชื้อต่อความรู้และการปฏิบัติของบุคลากรพยาบาลประจำหอผู้ป่วยจักษุ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ จำนวน 23 คน เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2543 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2543 โดยใช้แบบทดสอบในการเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อในกิจกรรมการพยาบาล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย คู่มือการให้ความรู้หลังการรับส่งเวร บอร์ดให้ความรู้ และโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การณรงค์ เนื้อหาประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ขั้นตอน วิธีการ และประโยชน์ของการล้างมือ การเช็ดตา การหยอดหรือป้ายยาตา การคัดขนตา และการเตรียมอุปกรณ์สำหรับเช็ดตา ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมเนื้อหาโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะที่ได้รับก่อนนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

- 2.1 แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการพยาบาลในการควบคุมการติดเชื้อ สำหรับผู้ป่วยจักษุ เป็นแบบคำถามปลายเปิดแบบเลือกตอบมี 4 ตัวเลือกจำนวน 33 ข้อ ให้เลือกคำตอบที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ (interrater agreement) เท่ากับ .83 และค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index [CVI]) เท่ากับ .83 เช่นกัน จากนั้นนำไปหาความเชื่อมั่นกับพยาบาลและผู้ช่วยพยาบาล หอผู้ป่วยพิเศษ 3 โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่จำนวน 18 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น (KR-20) เท่ากับ .71

2.2 แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติการป้องกันการติดเชื้อในกิจกรรมการพยาบาล ของหอผู้ป่วยจักษุ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) โดยกำหนดคะแนนการปฏิบัติไว้ 2 ระดับคือปฏิบัติถูกต้องได้ 1 คะแนน ปฏิบัติไม่ถูกต้องหรือไม่ปฏิบัติได้ 0 คะแนน ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความตรงกันของผู้ทรงคุณวุฒิ (interrator agreement) เท่ากับ .88 และค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index [CVI]) เท่ากับ .88 เช่นกัน จากนั้นนำมาทดลองสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลของพยาบาลจำนวน 5 ราย และผู้ช่วยพยาบาลจำนวน 5 ราย โดยสังเกตร่วมกับพยาบาลควบคุมโรคติดเชื้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นของการสังเกต (interrater reliability) เท่ากับ 1.00

2.3 แบบประเมินผลการรณรงค์ เป็นคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิดแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลของบุคลากรพยาบาลเป็นเวลา 2 สัปดาห์ และทดสอบความรู้ภายหลังการสังเกตเสร็จสิ้น จะทำการสังเกตและทดสอบความรู้ 3 ระยะ คือ ก่อนการรณรงค์ หลังการรณรงค์ทันที และหลังการรณรงค์ 4 สัปดาห์ ดำเนินการรณรงค์เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ด้วยการจัดสัปดาห์การรณรงค์การป้องกันการติดเชื้อในกิจกรรมการพยาบาล โดยมีการให้ความรู้หลังการรับส่งเวร การจัดทำบอร์ดให้ความรู้ การจัดการประกวดเจ้าหน้าที่ดีเด่นด้านการป้องกันการติดเชื้อ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การประชุมกลุ่มร่วมกับการกระตุ้นเตือนจากหัวหน้าหอผู้ป่วย ประกาศผลการประกวดเจ้าหน้าที่ดีเด่นด้านการป้องกันการติดเชื้อในกิจกรรมการพยาบาลภายหลังการเก็บข้อมูลสิ้นสุดลง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความรู้ก่อนและหลังการรณรงค์ด้วยค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้ และเปรียบเทียบคะแนนการปฏิบัติก่อนและหลังการรณรงค์โดยใช้สถิติ oneway-ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้หลังการรณรงค์ด้านการควบคุมการติดเชื้อของบุคลากรพยาบาล หอผู้ป่วยจักษุเพิ่มขึ้น โดยคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์เท่ากับ 17.3 จากคะแนนเต็ม 33 คะแนน หลังการรณรงค์เพิ่มขึ้นเป็น 19.6 คะแนน และภายหลังการรณรงค์ 4 สัปดาห์เพิ่มเป็น 20.5 คะแนน
2. คะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลทุกกิจกรรมของบุคลากรพยาบาล หอผู้ป่วยจักษุ ระหว่างก่อนการรณรงค์ หลังการรณรงค์ และหลังการรณรงค์ 4 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 กิจกรรมการล้างมือด้วยสบู่ ก่อนทำกิจกรรมการพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์ 1.6 จากคะแนนเต็ม 10 หลังการรณรงค์มีคะแนน 9.2 และ 7.4 ตามลำดับ ส่วนหลังทำกิจกรรมการพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์ 4.3 จากคะแนนเต็ม 10 หลังการรณรงค์มีคะแนน 9.8 และ 9.5 ตามลำดับ

2.2 กิจกรรมการล้างมือด้วย alcohol handrubbing ก่อนทำกิจกรรมการพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์ 1.4 จากคะแนนเต็ม 7 หลังการรณรงค์มีคะแนน 6.6 และ 6.5 ตามลำดับ ส่วนหลังทำกิจกรรมการพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์ 1.6 จากคะแนนเต็ม 7 หลังการรณรงค์มีคะแนน 6.8 และ 6.5 ตามลำดับ

2.3 กิจกรรมการเช็ดตามีคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์ 4.9 จากคะแนนเต็ม 7 หลังการรณรงค์มีคะแนน 6.7 และ 6.6 ตามลำดับ

2.4 กิจกรรมการหยอดหรือป้ายยาตา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์ 5.9 จากคะแนนเต็ม 8 หลังการรณรงค์มีคะแนน 7.7 และ 7.6 ตามลำดับ

2.5 กิจกรรมการตัดขนตา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์ 8.0 จากคะแนนเต็ม 11 หลังการรณรงค์มีคะแนน 11.0 และ 9.4 ตามลำดับ

2.6 กิจกรรมการเตรียมอุปกรณ์สำหรับเช็ดตา มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการรณรงค์ 7.5 จากคะแนนเต็ม 9 หลังการรณรงค์ทั้ง 2 ระยะมีคะแนนเท่ากันคือ 9.0

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. บุคลากรหอผู้ป่วยจักขุมีความรู้เกี่ยวกับการควบคุมการติดเชื้อเพิ่มมากขึ้นและมีการปฏิบัติการควบคุมการติดเชื้อถูกต้อง เหมาะสมมากขึ้น
2. ผู้ป่วยของหอผู้ป่วยจักขุมีโอกาสเกิดการติดเชื้อในโรงพยาบาลลดลง
3. ได้แนวทางการรณรงค์ที่เหมาะสมต่อการปรับปรุงการปฏิบัติการควบคุมการติดเชื้อของหอผู้ป่วยจักขุ

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียวไม่มีกลุ่มควบคุม ทำให้ไม่สามารถแปลผลได้อย่างแน่ชัดว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาจากการรณรงค์ที่ให้แก่นุคลากรพยาบาล และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีในช่วงการรณรงค์นั้น กลุ่มบุคลากรส่วนใหญ่ไม่ได้ร่วมทำกิจกรรมครบทุกกิจกรรม จึงอาจส่งผลต่อความรู้ที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และการรณรงค์ที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้สามารถใช้ได้เฉพาะบุคลากรพยาบาลในงานวิจัยนี้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ด้านการปฏิบัติการพยาบาล

1.1 ควรทำการรณรงค์ในเรื่องเดิมที่ได้ทำการรณรงค์ไปแล้วเป็นระยะ ๆ โดยกำหนดเป็นระยะเวลาที่แน่นอนของหอผู้ป่วย เพื่อให้เกิดความคงอยู่ของการปฏิบัติการพยาบาล

1.2 เพิ่มกิจกรรมที่ใช้ในการรณรงค์เพื่อมุ่งใจให้บุคลากรมีความรู้และการปฏิบัติในเรื่องการป้องกันการติดเชื้อในกิจกรรมการพยาบาลที่ต่อเนื่อง และทั่วถึงอย่างเหมาะสมมากขึ้น เช่น ให้ความรู้ด้วยวิดิทัศน์ แจกแผ่นพับแก่นุคลากร

2. ด้านบริหารการพยาบาล

2.1 เสนอหัวหน้างานการพยาบาลผู้ป่วยทั่วไปฯ ผู้ตรวจการ รวมทั้งหัวหน้าหอผู้ป่วย ให้นำวิธีการรณรงค์ไปใช้ในการกระตุ้นบุคลากรทุกระดับในหอผู้ป่วยจักษุ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติการควบคุมการติดเชื้อในกิจกรรมการพยาบาลให้ถูกต้องและเหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

2.2 เสนอหัวหน้าหอผู้ป่วยให้มีกิจกรรมการให้ความรู้หลังการรับส่งเวร เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้นุคลากร

2.3 เสนอให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการเป็นตัวอย่างของการปฏิบัติการควบคุมการติดเชื้อ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาผลของการรณรงค์ต่อการปฏิบัติของบุคลากรพยาบาลในหัวข้ออื่น ๆ เช่น การให้สารน้ำทางหลอดเลือด การใส่สายสวนปัสสาวะ เป็นต้น
2. เปรียบเทียบผลของการรณรงค์โดยใช้กิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากกิจกรรมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้
3. การทำวิจัยซ้ำในลักษณะนี้ ควรออกแบบการวิจัย โดยมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อให้ทราบผลที่เกิดจากการวิจัยได้อย่างชัดเจนขึ้น
4. ควรมีการศึกษาติดตามผลของการรณรงค์ด้านการควบคุมการติดเชื้อต่อความรู้และการปฏิบัติของบุคลากรพยาบาลกลุ่มนี้ต่อไปอีก เมื่อเวลาผ่านไป 6 เดือนหรือ 12 เดือน
5. ควรมีการศึกษาอัตราการติดเชื้อในโรงพยาบาลของผู้ป่วยจักษุ ระหว่างที่ทำการรณรงค์ร่วมด้วย